

قال الله تعالى:

و قضي ربك الا تعبدوا الا اياه و بالوالدين احسانا اما يبلغن عندك الكبر احدهما، او كلاهما فلا تقل لهما اف و لا تنهرهما و قل لهما قولا كريما...

سوره اسراء: ۲۳.

و خدای تو حکم فرموده که، هیچ کس را جز او نپرستید و به پدر و مادر نیکی کنید اگر هر دو یا یکی از آنها به پیری برسند (که موجب رنج و زحمت باشند) زنهار کلمه ای که رنجیده خاطر شوند مگو و کمترین آزار به آنان مرسان و با ایشان با احترام و بزرگوارانہ سخن بگو.

۱. بزرگترین واجب

امیر المؤمنین علی(ع) فرمود: بزرگترین و مهمترین تکلیف الهی نیکی به پدر و مادر است.

میزان الحکمه، ج ۱۰، ص ۷۰۹.

۲. برترین اعمال

امام صادق(ع) فرمود: برترین کارها عبارتست از: ۱ - نماز در وقت ۲ - نیکی به پدر و مادر ۳ - جهاد در راه خدا.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۸۵.

۳. انس با پدر و مادر...

مردی خدمت پیامبر اکرم(ص) آمد و گفت:

پدر و مادر پیری دارم که به خاطر انس با من مایل نیستند به جهاد بروم، رسول خدا(ص) فرمود:

پیش پدر و مادرت بمان، قسم به آنکه جانم در دست اوست انس یکروز آنان با تو از جهاد یکسال بهتر است. (البته در صورتی که جهاد واجب عینی نباشد).

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۵۲.

۴. محبوبترین کارها

ابن مسعود می گوید: از پیامبر گرامی(ص) سؤال کردم محبوبترین کار پیش خدا کدام است؟

فرمود: نماز در وقت، گفتم: بعد از آن چه چیز؟

فرمود: نیکی به پدر و مادر، گفتم: بعد از آن چه چیز، فرمود: جهاد در راه خدا.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۷۰.

۵. نگاه به پدر و مادر

پیامبر خدا(ص) فرمود:

هر فرزند نیکو کاری که با مهربانی به پدر و مادرش نگاه کند در مقابل هر نگاه، ثواب یک حج کامل مقبول باو داده می شود، سؤال کردند، حتی اگر روزی صد مرتبه به آنها نگاه کند؟

فرمود: آری خداوند بزرگتر و پاکتر است.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۷۳.

۶. عظمت پدر و مادر

خداوند متعال فرمان داده سه چیز همراه سه چیز دیگر انجام گیرد:

(۱) به نماز همراه زکات فرمان داده است، پس کسی که نماز بخواند و زکات نپردازد نمازش نیز پذیرفته نمی شود.

(۲) به سپاسگزاری از خودش و پدر و مادر فرمان داده است، پس کسی که از پدر و مادرش سپاسگزاری نکند، خدا را شکر نکرده است.

(۳) به تقوای الهی فرمان داده و به صله رحم، پس کسی که صله رحم انجام ندهد تقوای الهی را هم بجا نیاورده است.

بحار الانوار، جلد ۷۴، ص ۷۷.

۷. احترام پدر و مادر

امام صادق(ع) فرمود:

نیکی به پدر و مادر نشانه شناخت شایسته بنده خداست. زیرا هیچ عبادتی زودتر از رعایت حرمت پدر و مادر مسلمان به خاطر خدا انسان را به رضایت خدا نمی رساند.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۷۷.

۸. اطاعت از والدین

پیامبر خدا(ص) فرمود:

کسی که دستور الهی را در مورد پدر و مادر اطاعت کند، دو درب از بهشت برویش باز خواهد شد، اگر فرمان خدا را در مورد یکی از آنها انجام دهد یک درب گشوده می شود.

کنز العمال، ج ۱۶، ص ۴۶۷.

۹. ارزش اطاعت از پدر و مادر

پیامبر اکرم(ص) فرمود:

بنده ای که مطیع پدر و مادر و پروردگارش باشد، روز قیامت در بالاترین جایگاه است.

کنز العمال، ج ۱۶، ص ۴۶۷.

۱۰. پرداخت بدهی والدین

رسول خدا(ص) فرمود:

کسی که به نیت پدر و مادرش حج انجام دهد یا بدهکاری آنها را بپردازد خداوند او را در روز قیامت با نیکان بر می انگیزد.

کنز العمال، ج ۱۶، ص ۴۶۸.

۱۱. خشنودی پدر و مادر

پیامبر اکرم(ص) فرمود:

آنکه پدر و مادرش را خشنود کند، خدا را خشنود کرده و کسی که پدر و مادر خود را به خشم آورد، خدا را به خشم آورده است.

کنز العمال، ج ۱۶، ص ۴۷۰.

۱۲. عاقبت نیکی به پدر و مادر

امام صادق(ع) فرمود:

هنگامی که حضرت موسی(ع) مشغول مناجات با پروردگارش بود، مردی را دید که در زیر سایه عرش الهی در ناز و نعمت است، عرض کرد: خدایا این کیست که عرش تو بر او سایه افکنده است؟

خداوند متعال فرمود: او نسبت به پدر و مادرش نیکوکار بود و هرگز سخن چینی نمی کرد.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۶۵.

۱۳. سفر برای نیکی به پدر و مادر

پیامبر خدا(ص) فرمود:

دو سال راه برو به پدر و مادرت نیکی کن، یکسال راه برو و صلّه رحم انجام بده، (یعنی اگر پدر و مادرت در فاصله دوری هستند که دو سال باید راه بروی تا به آنها برسی و نیکی کنی ارزش دارد.)

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۸۳.

۱۴. پدر و مادر و افزایش عمر و روزی

پیامبر خدا(ص) فرمود:

کسی که دوست دارد عمرش طولانی و روزیش زیاد شود، نسبت به پدر و مادرش نیکی کند و صله رحم بجای آورد.

کنز العمال، ج ۱۶، ص ۴۷۵.

۱۵. آثار نیکی به پدر و مادر

حنان بن سدير می گوید: در حضور امام صادق(ع) بودیم که میسر هم در میان ما بود، از رابطه خویشاوندی سخن به میان آمد، امام صادق(ع) فرمود:

ای میسر چند بار اجل و مرگ تو فرا رسیده و هر بار خداوند آن را به خاطر صله رحم با خویشاوندانت تاخیر انداخته است، اگر می خواهی خداوند عمر تو را زیاد کند به پدر و مادرت نیکی کن.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۸۴.

۱۶. اول نیکی به مادر

امام صادق(ع) فرمود:

مردی خدمت پیامبر(ص) آمد و گفت: ای رسول خدا به چه کسی نیکی کنم؟

فرمود: به مادرت، عرض کرد، بعد از او به چه کسی؟

فرمود: به مادرت، گفت: سپس به چه کسی؟

فرمود: به مادرت، سؤال کرد: سپس به چه کسی؟

فرمود: به پدرت؟

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۴۹.

۱۷. نتیجه نیکی به پدر و مادر

رسول خدا(ص) فرمود:

به پدرانتان نیکی کنید تا فرزندانتان به شما نیکی کنند، از زنان مردم چشم پوشی کنید تا دیگران نسبت به زنهای شما چشم پوشی کنند.

کنز العمال، ج ۱۶، ص ۴۶۶.

۱۸. حق پدر

از امام کاظم(ع) نقل شده که فرمود:

مردی از پیامبر خدا(ص) سؤال کرد: حق پدر بر فرزند چیست؟ حضرت فرمود: ۱ - او را با نام صدا نکند ۲ - در راه رفتن از او جلو نیفتند. ۳ - قبل از او ننشیند. ۴ - کاری انجام ندهد که مردم پدرش را فحش بدهند.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۴۵.

۱۹. عبادت در نگاه

رسول خدا(ص) فرمود:

نگاه محبت آمیز فرزند به پدر و مادرش عبادت است.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۸۰.

۲۰. رفتار با والدین

ابی ولاد می گوید:

معنای آیه «و بالوالدین احسانا» را از امام صادق(ع) پرسیدم، فرمود:

احسان به پدر و مادر اینست که رفتارت را با آنها نیکو کنی و مجبورشان نکنی تا چیزی که نیاز دارند از تو بخواهند. «یعنی قبل از درخواست آنان «نیازشان را برطرف کنی»

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۷۹.

۲۱. وظیفه در برابر والدین

امام صادق(ع) فرمود:

چشمه‌های را جز از روی دلسوزی و مهربانی با پدر و مادر خیره مکن و صدایت را بلندتر از صدای آنها نکن دستهای را بالای دستهای آنها مبر، و جلوتر از آنان راه مرو.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۷۹.

۲۲. نیابت از پدر و مادر

امام صادق(ع) فرمود:

چه چیز مانع شخص می شود وقتی که پدر و مادرش زنده یا مرده اند به آنها نیکی کند، باین صورت که به نیت آنها نماز بخواند، صدقه بدهد، حج بجا بیاورد و روزه بگیرد، زیرا اگر چنین کند ثواب آنها به پدر و مادر می رسد و به خود شخص هم همانقدر ثواب داده می شود، به علاوه خداوند متعال به واسطه کارهای نیک و نماز او خیر زیادی به او عطا می کند.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۴۶.

۲۳. نیکی به والدین بد

امام باقر(ع) فرمود:

در سه چیز خداوند متعال به احدی اجازه ترک آنها را نداده است.

(۱) ادای امانت به مرد نیکوکار و فاسق.

(۲) وفای به عهد و پیمان نسبت به نیکوکار و فاسق.

(۳) نیکی به پدر و مادر، نیکو کار باشند یا فاسق و لا ابالی.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۵۶.

۲۴. برخورد با پدر و مادر مشرک.

در نوشته حضرت رضاع(ع) به مامون آمده که:

نیکی به پدر و مادر واجب و لازم است اگرچه مشرک و کافر باشند، ولی در معصیت خدا نباید اطاعتشان کرد.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۷۲.

۲۵. زیارت قبر والدین

رسول خدا(ص) فرمود:

کسی که قبر پدر و مادر یا یکی از آندو را در هر جمعه یکبار زیارت کند خداوند او را می بخشد و او را نیکوکار می نویسد.

کنز العمال، ج ۱۶، ص ۴۶۸.

۲۶. بهشت و نیکی به والدین

از امام رضا(ع) نقل شده که فرمود:

رسول خدا(ص) فرمود:

نسبت به پدر و مادر نیکوکار باش تا پاداش تو بهشت باشد ولی اگر عاق آنها شوی جهنمی خواهی بود.

اصول کافی، ج ۲، ص ۳۴۸.

۲۷. نگاه تیز به پدر و مادر

امام صادق(ع) فرمود: اگر خداوند چیزی کمتر از اف (اوه) گفتن سراغ داشت از آن نهی می کرد: و اف گفتن از کمترین مراتب عاق شدن است. نوعی از عاق شدن اینست که انسان به پدر و مادرش تیز نگاه کند. (خیره شود).

اصول کافی، ج ۴، ص ۵۰.

۲۸. نگاه خشم آلود به پدر و مادر.

امام صادق(ع) فرمود:

کسی که از روی نفرت به پدر و مادرش که باو ستم کرده اند نگاه کند، نمازش در درگاه الهی پذیرفته نمی شود.

اصول کافی، ج ۴، ص ۵۰.

۲۹. غمگین کردن پدر و مادر

امیرالمؤمنین(ع) فرمود:

کسی که پدر و مادر خویش را غمگین سازد عاق والدین شده است. (حق آنها را رعایت نکرده است).

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۶۴.

۳۰. نتیجه بی ادبی به والدین

امام صادق(ع) فرمود:

پدرم مردی را دید که پسرش همراهش راه می رفت و به بازوی پدر تکیه کرده بود، (وقتی این جریان را دید) تا زنده بود از روی ناراحتی و خشم با او صحبت نکرد.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۶۴.

۳۱. درگیری با پدر

امام صادق(ع) فرمود:

هر کس با این سه نفر کشمکش کند خوار می گردد:

پدر، سلطان حق و شخص بدهکار.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۷۱.

۳۲. محرومیت عاق والدین

پیامبر خدا(ص) فرمود:

از عاق والدین شدن بپرهیزید، زیرا با اینکه بوی بهشت از مسافت هزار سال به مشام می رسد، عاق والدین و کسی که قطع رحم کند آن بو را احساس نخواهد کرد. (یعنی بیش از هزار سال از بهشت فاصله دارد).

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۶۲.

۳۳. بدبختی عاق والدین

امام صادق(ع) فرمود: عاق والدین و شرابخوار و انسان خیر منت گذار وارد بهشت نمی شوند.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۷۴.

۳۴. عاقبت عاق والدین

در قیامت خدا به چهار گروه نظر رحمت نخواهد کرد:

(۱) عاق والدین (۲) منت گذار (۳) منکر قضاء و قدر (۴) شرابخوار.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۷۱.

۳۵. مجازات عاق والدین

پیامبر گرامی اسلام(ص) فرمود:

کیفر سه گناه به قیامت نمی ماند (یعنی در همین دنیا مجازات می شود).

(۱) عاق پدر و مادر (۲) ظلم و تجاوز به مردم (۳) ناسپاسی در مقابل احسان و نیکی.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۷۴.

۳۶. عاق والدین

امام صادق(ع) فرمود: از گناهیانی که هوا را تیره و تاریک می کند عاق والدین شدن است.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۷۴.

۳۷. شقاوت عاق والدین

امام صادق(ع) فرمود: عاق پدر و مادر شدن از گناهان کبیره است، زیرا خداوند متعال عاق والدین را گناهکار شقی شمرده است.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۷۴.

۳۸. هلاکت عاق والدین

امام صادق(ع) فرمود:

هنگام مرگ جوانی، پیامبر اکرم(ص) کنار بستر او حضور یافتند و به جوان فرمودند: بگو لا اله الا الله، فرمود: زبانش بند آمد، چندبار تکرار کرد ولی زبان او بند شد، پیامبر(ص) به زنی که کنار جوان بود فرمود: آیا این جوان مادر دارد؟ زن گفت: بله، من مادر او

هستم، فرمود: آیا از او ناراضی هستی؟ زن گفت: بله شش سال است با او صحبت نکرده ام، فرمود: از او راضی شو، زن گفت: یا رسول الله بخاطر رضایت تو خدا از او راضی شود. (من از او راضی شدم) سپس پیامبر(ص) بجوان فرمود: بگو لا اله الا الله، جوان در این هنگام گفت: لا اله الا الله و پس از لحظاتی مرد.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۷۵.

۳۹. اعمال عاق والدین

رسول خدا(ص) فرمود:

به عاق والدین از (طرف خدا) گفته می شود: هر کاری می خواهی انجام بده دیگر تو را نمی بخشم و به نیکوکار (نسبت به پدر و مادر) هم گفته می شود: هر چه می خواهی انجام ده تو را می بخشم.

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۸۰.

۴۰. نیکی به والدین و آمرزش گناه

امام سجاده(ع) فرمود:

مردی خدمت رسول خدا(ص) رسید و گفت: ای رسول خدا، من هیچ کار زشتی نمانده که انجام نداده باشم، آیا می توانم توبه کنم؟ رسول خدا(ص) فرمود: آیا هیچیک از پدر و مادرت زنده هستند؟ گفت: بله، پدرم. حضرت فرمود: برو به او نیکی کن (تا آمرزیده شوی). وقتی او راه افتاد پیامبر(ص) فرمود: کاش مادرش زنده بود. (یعنی اگر او زنده بود و به او نیکی می کرد، زودتر آمرزیده می شد).

بحار الانوار، ج ۷۴، ص ۸۲.